FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM
(femte avdelningen i utökad sammansättning)
den 22 november 2001 *

I mål T-9/98,

Mitteldeutsche Erdöl-Raffinerie GmbH, Spergau (Tyskland), inledningsvis företrätt av advokaterna M. Schütte och M. Maier, därefter av M. Schütte och advokaten J. Lüdicke, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av V. Kreuschitz och P. Nemitz, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: tyska.

angående en talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 98/194/EG av den 1 oktober 1997 om att förlänga giltighetstiden för investeringspremien på 8 procent vid investeringar i de nya tyska delstaterna genom 1996 års skattelag (EGT L 73, 1998, s. 38),

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(femte avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av ordföranden P. Lindh samt domarna R. García-Valdecasas, J.D. Cooke, M. Vilaras och N.J. Forwood,

justitiesekreterare: byrådirektören D. Christensen,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter förhandlingen den 25 januari 2001,

följande

Dom

1 Sökanden är ett dotterbolag till det franska aktiebolaget Elf Aquitaine (nedan kallat Elf). Dotterbolaget bildades för ändamålet att anlägga ett raffinaderi i

Leuna (delstaten Sachsen-Anhalt)(nedan kallat Leuna-raffinaderiet 2000 eller projekt Leuna 2000) efter ett avtal av den 23 juli 1992 om privatisering av ett äldre raffinaderi i Leuna och av Minol AG, ett företag som ägnar sig åt distribution av raffinerade petroleumprodukter. Byggnadsarbetet inleddes under år 1993, och enligt Elfs första planering skulle det slutföras i juli 1996. På grund av omständigheter som sökanden inte rådde över kunde emellertid arbetet inte avslutas förrän i november 1997. Den främsta anledningen härtill var att det fanns bomber och minor från andra världskriget i marken.

2 De tyska myndigheterna beslutade att bevilja ett antal stöd till sökanden för genomförandet av projekt Leuna 2000. Ett av dessa stöd var på 360 miljoner tyska mark (DEM) i form av en investeringspremie på 8 procent (nedan kallad investeringspremien) vid sådana investeringar i de nya tyska delstaterna som föreskrivs i Investitionszulagengesetz 1993 (1993 års lag om främjande av investeringar, nedan kallad InvZulG). År 1995 utbetalades en del av detta stöd — 97,5 miljoner DEM — till sökanden avseende investeringar som gjorts inom ramen för detta projekt under det föregående året.

3 För att få investeringspremien skulle en sökande, enligt 3 § tredje stycket InvZulG, ha påbörjat genomförandet av sitt projekt under perioden 31 december 1992—1 juli 1994, och ha slutfört det före den 1 januari 1997. För det fall projektet inte hade genomförts till fullo inom denna frist var sökanden skyldig att återbetala de belopp som erhållits som investeringspremie. Genom en skrivelse av den 24 november 1992 underrättade kommissionen den tyska regeringen om sitt beslut av den 11 november 1992 att inte göra någon invändning mot detta stödsystem enligt artiklarna 92 och 93 i EG-fördraget (nu artiklarna 87 EG och 88 EG i ändrad lydelse).

4 Genom beslut av den 30 juni 1993 förklarade kommissionen att samtliga stöd som avses ovan i punkt 2 var förenliga med den gemensamma marknaden i enlighet med artikel 92.3 i fördraget (EGT C 214, s. 9, nedan kallat beslutet av

den 30 juni 1993). Genom beslut av den 25 oktober 1994 godkände kommissionen att ytterligare stöd beviljades till projekt Leuna 2000 (EGT C 385, s. 35, nedan kallat beslutet av den 25 oktober 1994).

5 3 § tredje stycket InvZulG ändrades genom 18 § punkt 1 i Jahressteuergesetz 1996 (1996 års skattelag), som antogs den 11 oktober 1995 och trädde i kraft den 1 januari 1996. Enligt den sistnämnda bestämmelsen skulle en sökande ha slutfört sitt investeringsprojekt före den 1 januari 1999 för att få investeringspremien. Den period under vilken projektets genomförande skulle ha påbörjats förblev oförändrad.

6 Den tyska regeringen underrättade kommissionen om denna ändring genom anmälan av den 19 december 1995, vilket var för sent. Genom en skrivelse av den 17 november 1995 gav emellertid förbundsfinansministeriet delstaternas finansmyndigheter instruktioner om att inte tillämpa denna ändring förrän kommissionen hade godkänt den i enlighet med artiklarna 92 och 93 i fördraget.

7 Genom beslut av den 3 juli 1996, som delgavs den tyska regeringen den 31 juli 1996, inledde kommissionen det förfarande som föreskrivs i artikel 93.2 i fördraget mot 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag (EGT C 290, s. 8). Kommissionen anmodade Förbundsrepubliken Tyskland och de övriga medlemsstaterna samt andra berörda parter att inkomma med yttranden. Den tyska regeringen och Elf inkom med yttranden genom skrivelser av den 9 september respektive den 29 oktober 1996. Den franska regeringen inkom med yttrande den 30 oktober 1996 och hänvisade till de synpunkter som hade lämnats av Elf.

8 Kommissionen och de tyska myndigheterna träffades vid flera tillfällen under perioden december 1996—juli 1997 för att diskutera ärendet.

9 Den 1 oktober 1997 avslutade kommissionen förfarandet och antog beslut 98/194/EG av den 1 oktober 1997 om att förlänga giltighetstiden för investeringspremien vid investeringar i de nya tyska delstaterna genom 1996 års skattelag (EGT L 73, 1998, s. 38, nedan kallat det omtvistade beslutet). Beslutet lyder enligt följande:

"Artikel 1

Genom paragraf 18.1 i 1996 års tyska skattelag, som ändrar paragraf 3 i InvZulG så att investeringspremien på 8 % numera beviljas för investeringar som inleddes efter den 31 december 1992 och före den 1 juli 1994 och slutförs före den 1 januari 1999 (i stället för före den 1 januari 1997), införs ytterligare ett statligt stöd till företag som har gjort investeringar i de nya delstaterna. Stödet är olagligt, eftersom det genomfördes utan hänsyn till artikel 93.3 i EG-fördraget. Stödet är oförenligt med den gemensamma marknaden, eftersom det inte bidrar till uppnåendet av något av de mål som avses i artikel 92.2 och 92.3 i EG-fördraget.

Artikel 2

Paragraf 18 första stycket i 1996 års skattelag skall upphävas. Tyskland skall återkräva allt stöd som har beviljats genom tillämpning av ifrågavarande bestämmelse. Stödet skall återbetalas enligt förfaranden och bestämmelser i tysk lag inbegripet ränta som löper från och med den dag stödet beviljades, enligt den räntesats som utgör referensränta vid bedömningen av regionala stödprogram.

Artikel 3

Tyskland skall inom två månader efter dagen för delgivningen av detta beslut underrätta kommissionen om de åtgärder som har vidtagits för att genomföra det.

Artikel 4

Detta beslut riktar sig till Förbundsrepubliken Tyskland."

10 Sökanden har, genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 5 januari 1998, väckt förevarande talan.

11 Den 30 januari 1998 underrättade den tyska regeringen kommissionen om en förlikning som hade träffats den 30 december 1997 mellan å ena sidan Elf och sökanden, och å andra sidan Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben (den federala myndigheten för särskilda utgifter i samband med återföreningen, nedan kallad BvS). Enligt denna förlikning skulle BvS och delstaten Sachsen-Anhalt betala sökanden 240 miljoner DEM respektive 120 miljoner DEM. Innan förlikningen genomfördes fordrades att kommissionen godkände den i enlighet med de gemenskapsrättsliga bestämmelserna om statligt stöd.

12 Genom en skrivelse av den 13 mars 1998 underrättade den tyska regeringen kommissionen om att det omtvistade beslutet hade verkställts genom § 12 i

Gesetzes zur welteren Fortentwicklung des Finanzplatzes Deutschland (lag för den framtida utvecklingen av den tyska finansmarknaden). Lagen antogs av Bundestag den 13 februari 1998, godkändes av Bundesrat den 6 mars 1998 och offentliggjordes den 24 mars 1998.

13 Ordföranden för förstainstansrättens femte avdelning i utökad sammansättning beslutade den 30 april 1998 att vilandeförklara förfarandet till den 15 juni 1998. Samme ordförande beslutade den 10 juni 1998 att vilandeförklara förfarandet till den 15 juli 1998.

14 Genom en särskild handling, som inkom till kansliet den 21 september 1998, gjorde kommissionen en invändning om rättegångshinder enligt artikel 114.1 i förstainstansrättens rättegångsregler.

15 Sökanden inkom med yttranden avseende invändningen om rättegångshinder den 9 november 1998.

16 Den 17 mars 1999 anmodade förstainstansrätten (femte avdelningen i utökad sammansättning), enligt artikel 64.3 i rättegångsreglerna, parterna att inkomma med närmare uppgifter om förlikningen och meddela om de fortfarande ansåg att målet skulle avgöras för det fall förlikningen verkställdes. Parterna besvarade denna anmodan genom skrivelser av den 31 mars 1999.

17 Förstainstansrätten (femte avdelningen i utökad sammansättning) beslutade den 11 maj 1999 att pröva invändningen om rättegångshinder i samband med att talan prövades i sak.

18 Den 13 mars 2000 antog kommissionen ett beslut enligt vilket förlikningen, vad avser de 240 miljoner DEM som hade betalats av BvS, inte till någon del utgjorde statligt stöd i den mening som avses i artikel 92.1 i fördraget (nedan kallat beslutet av den 13 mars 2000). Vad avser de 120 miljoner DEM som betalades av delstaten Sachsen-Anhalt ansåg kommissionen att denna åtgärd utgjorde ett statligt stöd, men att detta var förenligt med den gemensamma marknaden.

19 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (femte avdelningen i utökad sammansättning) att inleda det muntliga förfarandet. Som en åtgärd för processledning anmodade förstainstansrätten parterna och Förbundsrepubliken Tyskland att inkomma med vissa handlingar och svara på vissa frågor. Parterna och Förbundsrepubliken Tyskland efterkom denna anmodan inom den utsatta fristen.

20 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid förhandlingen den 25 januari 2001.

Parternas yrkanden

21 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla invändningen om rättegångshinder,

— ogiltigförklara det omtvistade beslutet i den mån det orsakar sökanden skada, samt

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

22 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

— avvisa talan,

— i andra hand, ogilla talan, samt

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Upptagande till sakprövning

23 Kommissionen har framhållit att talan inte kan upptas till sakprövning med motiveringen att sökanden inte berörs direkt och personligen av det omtvistade beslutet och att sökanden inte har något intresse av att få beslutet ogiltigförklarat.

24 Förstainstansrätten skall till att börja med pröva om sökanden har ett berättigat intresse av att få saken prövad.

Huruvida sökanden har ett berättigat intresse av att få saken prövad

Parternas argument

25 Enligt kommissionen har sökanden inte ett berättigat intresse av att få saken prövad, eftersom det är uppenbart att stödprogrammet i fråga inte kommer att återinrättas för det fall det omtvistade beslutet skulle ogiltigförklaras. Kommissionen har gjort gällande att Förbundsrepubliken Tyskland har vidtagit de lagstiftningsåtgärder som är nödvändiga för att verkställa detta beslut, att dessa åtgärder trädde i kraft den 28 mars 1998 och att skattemyndigheterna i delstaterna har börjat rikta återbetalningskrav mot de investerare som inte hade slutfört sina projekt före den 1 januari 1997 avseende de belopp som de redan erhållit i investeringspremie. Kommissionen har vidare framhållit att den tyska regeringen inte har väckt någon talan om ogiltigförklaring mot det omtvistade beslutet och inte heller har intervenerat till stöd för sökandens yrkanden i förevarande mål.

26 Kommissionen har tillagt att förlikningen, som den godkände genom beslutet av den 13 mars 2000, löste den tvist som rörde betalningen av sökandens investeringspremie. Kommissionen har vidare framhållit att sökanden har förbundit sig att återkalla förevarande talan så snart den nämnda förlikningen har godkänts och beloppet på 360 miljoner DEM betalats.

27 Sökandebolaget har hävdat att det har ett berättigat intresse av att få saken prövad.

28 Sökandebolaget har först framhållit att för det fall det omtvistade beslutet skulle ogiltigförklaras kan inte upphävandet av 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag göras

gällande mot bolaget med hänsyn till principen om skydd för berättigade förväntningar. I avsaknad av en sådan ogiltigförklaring är det enligt tysk rätt inte möjligt för sökandebolaget att göra gällande några eventuella kompletterande yrkanden.

29 Sökanden har vidare anfört att det saknar relevans att Förbundsrepubliken Tyskland inte har ifrågasatt det omtvistade beslutet och inte heller har intervenerat i förevarande mål.

30 Sökanden har vidare gjort gällande att frågan om talan skall upptas till sakprövning skall bedömas i förhållande till den tidpunkt då ansökan ingavs. Enligt sökanden hade förlikningen ännu inte godkänts av kommissionen vid detta datum och 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag hade ännu inte upphävts.

31 Vad avser förlikningen har sökandebolaget vid förhandlingen uppgivit att det efter beslutet av den 13 mars 2000 erhöll ett belopp på 240 miljoner DEM från BvS. Vad gäller beloppet på 120 miljoner DEM som delstaten Sachsen-Anhalt är skyldig, har bolaget uppgivit att det inledningsvis var tänkt att de 97,5 miljoner DEM som det hade erhållit i investeringspremie år 1995 skulle avräknas från detta belopp. Eftersom kommissionen hade invändningar mot en sådan kvittning, återbetalade sökanden det sistnämnda beloppet genom att deponera det på ett spärrat konto för att förhindra att det återigen skulle ingå i delstaten Sachsen-Anhalts allmänna budget (investeringspremierna utgör nämligen inte en särskild utgiftspost). Det nämnda beloppet kan följaktligen inte användas av delstaten för att betala skulden enligt förlikningen. Om förstainstansrätten skulle ogiltigförklara det omtvistade beslutet och de tyska myndigheterna därmed upphäva beslutet om att återkräva investeringspremien på 97,5 miljoner DEM, blir detta belopp tillgängligt för att verkställa förlikningen. BvS har godtagit att betala sökanden det resterande beloppet på 22,5 miljoner DEM för det fall delstaten Sachsen-Anhalt inte kan åta sig ett sådant ekonomiskt ansvar.

Förstainstansrättens bedömning

32 För att en talan som väckts av en fysisk eller juridisk person skall kunna tas upp till sakprövning krävs enligt fast rättspraxis att denna person har ett berättigat intresse av att saken prövas (förstainstansrättens beslut av den 10 februari 2000 i mål T-5/99, Andriotis mot kommissionen och Cedefop, REG 2000, s. II-235, punkt 36, och förstainstansrättens dom av den 6 juli 2000 i mål T-139/99, AICS mot parlamentet, REG 2000, s. II-2849, punkt 28). Ett sådant intresse föreligger endast om ogiltigförklaringen av rättsakten i sig kan få rättsliga följder (domstolens dom av den 24 juni 1986 i mål 53/85, Akzo Chemie mot kommissionen, REG 1986, s. 1965, punkt 21, svensk specialutgåva, volym 8, s. 649, och förstainstansrättens dom av den 25 mars 1999 i mål T-102/96, Gencor mot kommissionen, REG 1999, s. II-753, punkt 40).

33 Bedömningen av huruvida det finns ett intresse av att väcka talan om ogiltigförklaring skall göras utifrån de omständigheter som förelåg den dagen då talan väcktes (domstolens dom av den 16 december 1963 i mål 14/63, Forges de Clabecq mot Höga myndigheten, REG 1963, s. 719, 748, och förstainstansrättens dom av den 15 december 1999 i mål T-22/97, Kesko mot kommissionen, REG 1999, s. II-3775, punkt 55).

34 Att den tyska regeringen fullt ut har genomfört det omtvistade beslutet och inte har för avsikt att återinföra stödprogrammet i fråga för det fall nämnda beslut skulle ogiltigförklaras kan inte anföras som skäl mot att sökanden har ett berättigat intresse av att få saken prövad. Av handlingarna i målet framgår att sökandebolaget skulle ha fått investeringspremien för sitt investeringsprojekt, om 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag hade behållits, eftersom bolaget uppfyllde samtliga villkor härför enligt InvZulG och dessutom hade slutfört sitt projekt före den 1 januari 1999. Vid sådana förhållanden kan det inte uteslutas att sökandebolaget, såsom det har uppgivit, kan framföra vissa yrkanden inför de tyska myndigheterna för det fall förstainstansrätten skulle finna att det omtvistade beslutet är rättsstridigt.

35 Det är inte heller möjligt att dra några slutsatser av att den tyska regeringen, vilket var fullt tillåtet, valt att varken väcka talan om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet eller intervenera till stöd för sökandens yrkanden i förevarande mål.

36 Förlikningen av den 30 december 1997 medförde för övrigt inte att sökandebolaget förlorade sitt berättigade intresse av att få saken prövad. Parterna är eniga om att kommissionens godkännade krävdes för att förlikningen skulle få verkställas. Kommissionen ingrep emellertid inte förrän den 13 mars 2000, vilket var mer än två år efter att förevarande talan hade väckts.

37 Vad beträffar frågan om det nämnda godkännandet ledde till att sökanden förlorade sitt berättigade intresse av att vidhålla talan är det tillräckligt att konstatera att kommissionen inte på allvar har ifrågasatt sökandens påstående att delstaten Sachsen-Anhalt endast kan förfoga över de 97,5 miljonerna DEM — som för närvarande finns på ett spärrat konto — för att verkställa förlikningen för det fall förstainstansrätten skulle ogiltigförklara det omtvistade beslutet (se ovan punkt 31). Kommissionens påstående vid förhandlingen att sökanden försöker erhålla de 360 miljonerna DEM två gånger — dels genom stödprogrammet, dels genom förlikningen — skall lämnas utan avseende. I förlikningen föreskrivs nämligen uttryckligen att de medel som sökandebolaget erhåller i investeringspremie och som gör det möjligt för bolaget att förfoga över mer än 360 miljoner DEM skall återbetalas till BvS.

38 Av vad som ovan anförts framgår att sökanden har ett berättigat intresse av att det omtvistade beslutet ogiltigförklaras.

Huruvida sökanden är direkt berörd av det omtvistade beslutet

Parternas argument

39 Kommissionen har vidhållit att det omtvistade beslutet inte direkt skadar sökandens rättigheter.

40 Kommissionen har gjort gällande att den återbetalningsskyldighet som åvilar sökanden inte följer av det omtvistade beslutet, utan av det faktum att sökanden inte uppfyllde villkoret i InvZulG — i 1993 års version — att investeringsprojektet skulle vara slutfört före den 1 januari 1997. Artikel 2 i det omtvistade beslutet avsåg faktiskt enbart de stöd som hade beviljats med stöd av 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag. Det har i vart fall inte förekommit någon tillämpning av nämnda artikel 2, eftersom ändringen av 3 § tredje stycket InvZulG inte genomfördes till följd av förbundsfinansministeriets skrivelse av den 17 november 1995 (se ovan punkt 6).

41 Kommissionen har tillagt att vid det datum då den ingav handlingen med invändningen om rättegångshinder hade de tyska myndigheterna ännu inte riktat några återbetalningskrav mot sökandebolaget avseende de 97,5 miljoner DEM som bolaget hade erhållit i investeringspremie för år 1994. Kommissionen har hävdat att om det omtvistade beslutet i sig skulle ha medfört en återbetalningsskyldighet, hade denna återbetalning bort ske inom två månader efter det att beslutet hade delgivits.

42 Kommissionen har slutligen framhållit att för det fall det omtvistade beslutet skulle ogiltigförklaras kan sökanden inte göra anspråk på någon utbetalning av

investeringspremien i fråga, eftersom ändringen av InvZulG genom 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag har upphävts under tiden.

43 Sökandebolaget har gjort gällande att det berörs direkt av det omtvistade beslutet.

44 Sökanden har för det första anfört att investeringspremien beviljas direkt enligt tysk federal rätt, vilket innebär att alla företag som uppfyller villkoren i InvZulG har rätt att få premien, utan att myndigheterna måste fatta något skönsmässigt beslut. Vidare har sökanden framhållit att bolaget uppfyllde villkoren i den nämnda lagen efter ändringen genom 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag, eftersom uppförandet av Leuna-raffinaderiet 2000 slutfördes i november 1997. Om kommissionen hade godkänt denna bestämmelse skulle följaktligen sökanden omedelbart ha fått rätt till 360 miljoner DEM i investeringspremie. Sökandebolaget har tillagt att det, i enlighet med principen om skydd för berättigade förväntningar, kan åberopa denna rätt trots att Förbundsrepubliken Tyskland har verkställt det omtvistade beslutet.

45 Sökandebolaget har för det andra hävdat att en direkt följd av artikel 2 i det omtvistade beslutet var att bolaget blev återbetalningsskyldigt för de 97,5 miljoner DEM som det hade erhållit i investeringspremie år 1995. Sökanden har framhållit att de nationella myndigheterna enligt fast rättspraxis inte efter eget skön kan besluta att utbetalda stöd skall återbetalas (domstolens dom av den 21 mars 1990 i mål C-142/87, Belgien mot kommissionen, REG 1990 s. I-959, punkt 61, svensk specialutgåva, volym 10, s. 369, och av den 20 september 1990 i mål C-5/89, kommissionen mot Tyskland, REG 1990 s. I-3437, punkt 12, svensk specialutgåva, volym 10, s. 499, och av den 20 mars 1997 i mål C-24/95, Alcan Deutschland, REG 1997, s. I-1591, punkt 24). Enligt sökanden är kommissionens påstående om att återbetalningsskyldigheten följer av InvZulG felaktigt. Sökanden har påpekat att kommissionen krävde att det ovannämnda beloppet skulle återbetalas för att godkänna förlikningen, vilket visar att kommissionen var av uppfattningen att utbetalningen av beloppet med stöd av 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag var rättsstridigt. De tyska myndigheternas beslut om återkrav grundade sig dessutom på den sistnämnda bestämmelsen.

Förstainstansrättens bedömning

46 Förstainstansrätten erinrar inledningsvis om att en fysisk eller juridisk person enligt artikel 173 fjärde stycket i EG-fördraget (nu artikel 230 fjärde stycket EG i ändrad lydelse) endast får väcka talan mot ett beslut som är riktat till en annan person om beslutet direkt och personligen berör honom. Eftersom det omtvistade beslutet riktades till Förbundsrepubliken Tyskland kommer förstainstansrätten först att pröva om det omtvistade beslutet direkt berör sökanden.

47 Enligt fast rättspraxis gäller följande. För att en gemenskapsåtgärd direkt skall beröra en enskild sökande i den mening som avses i den ovannämnda bestämmelsen skall den vidtagna gemenskapsåtgärden direkt inverka på den berörda partens rättsliga situation, ha en rent automatisk karaktär när den genomförs och endast följa av gemenskapslagstiftningen, utan att några mellanliggande regler tillämpas (domstolens dom av den 5 maj 1998 i mål C-386/96 P, Dreyfus mot kommissionen, REG 1998, s. I-2309, punkt 43, och förstainstansrättens dom av den 13 december 2000 i mål T-69/99, DSTV mot kommissionen, REG 2000, s. II-4039, punkt 24).

48 Detsamma gäller när mottagarnas möjlighet att inte följa gemenskapsrättsakten är rent teoretisk, och det inte råder något tvivel om att de har för avsikt att agera i överensstämmelse med rättsakten (domstolens dom av den 17 januari 1985 i mål 11/82, Piraiki-Patraiki m.fl. mot kommissionen, REG 1985, s. 207, punkterna 8—10, och domen i det ovannämnda målet Dreyfus mot kommissionen, punkt 44).

49 I förevarande fall kan konstateras att Förbundsrepubliken Tyskland enligt artikel 2 första meningen i det omtvistade beslutet var skyldig att upphäva 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag. En följd härav var att det datum då investeringarna

skulle vara genomförda för att ge rätt till investeringspremien ändrades från den 31 december 1998 till den 31 december 1996.

50 De tyska myndigheterna var följaktligen skyldiga att återkräva de belopp som redan erhållits i investeringspremie från de investerare som inte hade genomfört sitt projekt fullt ut vid detta datum. Av handlingarna i målet framgår att sökandebolaget blev återbetalningsskyldigt för de 97,5 miljoner DEM som det hade erhållit år 1995. Det saknar betydelse att återbetalningen inte verkställdes inom två månader från det att Förbundsrepubliken Tyskland delgavs det omtvistade beslutet (se ovan punkt 41), eftersom det framgår att nämnda stat var skyldig att verkställa detta beslut. Omständigheten att den återbetalningsskyldighet som avses i artikel 2 andra meningen i det omtvistade beslutet formellt sett endast avsåg de stöd som hade beviljats med stöd av 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag saknar relevans, eftersom, som ovan konstaterats, den skyldighet att upphäva som föreskrivs i artikel 2 första meningen oundvikligen fick till resultat att de tyska myndigheterna tvingades att återkräva 97,5 miljoner DEM från sökanden.

51 Det framgår av handlingarna att sökandebolaget uppfyllde samtliga villkor som föreskrevs i InvZulG och att det skulle ha varit berättigat till investeringspremien, om ändringen av den nämnda lagen genom 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag hade bibehållits, med hänsyn till att dess investeringsprojekt hade slutförts före den 1 januari 1999. Det råder inget tvivel om att de tyska myndigheterna avsåg att bevilja sökanden detta stöd. Kommissionens argument att den nämnda bestämmelsen upphävdes (se ovan punkt 42) är inte relevant för prövningen av om sökanden är direkt berörd av det omtvistade beslutet.

52 Av vad som ovan anförts följer att sökandens rättsliga ställning direkt har berörts av det omtvistade beslutet.

Huruvida sökanden är personligen berörd av det omtvistade beslutet

Parternas argument

53 Kommissionen har gjort gällande att det följer av fast rättspraxis att andra rättssubjekt än dem som ett beslut riktar sig till endast kan vara personligen berörda, enligt artikel 173 fjärde stycket i fördraget, om detta beslut berör dem på grund av vissa egenskaper som är utmärkande för dem eller på grund av en faktisk situation som särskiljer dem i förhållande till alla andra personer, och därigenom försätter dem i en ställning som motsvarar den som gäller för den person som beslutet är riktat till (se domstolens dom av den 15 juli 1963 i mål 25/62, Plaumann mot kommissionen, REG 1963, s. 197, 223, svensk specialutgåva, volym 1, s. 181, av den 14 juli 1983 i mål 231/82, Spijker mot kommissionen, REG 1983, s. 2559, punkt 8, av den 18 maj 1994 i mål C-309/89, Codorniu mot rådet, REG 1994, s. I-1853, punkt 20, svensk specialutgåva, volym 10, s. 141, samt förstainstansrättens dom av den 19 maj 1994 i mål T-2/93, Air France mot kommissionen, REG 1994, s. II-323, punkt 42, svensk specialutgåva, volym 15, s. 49, av den 27 april 1995 i mål T-435/93, ASPEC m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-1281, punkt 62, av den 13 december 1995 i de förenade målen T-481/93 och T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-2941, punkt 51, och av den 5 juni 1996 i mål T-398/94, Kahn Scheepvaart mot kommissionen, REG 1996, s. II-477, punkt 37).

54 Kommissionen har anfört att 1 § InvZulG definierar dem som har rätt till investeringspremien som sådana skattskyldiga — i den mening som avses i lagarna om inkomstskatt och bolagsskatt — som gör stödberättigade investeringar, i den mening som avses i §§ 2 och 3 InvZulG, inom det understödda området. Detta område motsvarar de nya delstaterna, och investeringarna i fråga avser främst förvärv och tillverkning av lös egendom som kan skrivas av.

55 Kommissionen har tillagt att den ändring som skedde genom 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag gynnade två grupper av berörda. För det första dem som hade ansökt om och erhållit en investeringspremie för åren 1994—1996, men som inte hade kunnat genomföra sitt projekt fullt ut före den 1 januari 1997 och således

skulle ha blivit tvungna att återbetala denna premie (nedan kallad den första gruppen). För det andra dem som hade inlett sina investeringar före den 1 juli 1994, men som inte hade ansökt om den nämnda premien för åren 1994—1996, eftersom de visste att de inte skulle kunna slutföra sitt projekt före den 1 januari 1997 (nedan kallad den andra gruppen).

56 Enligt kommissionen visar dessa uppgifter dels att tillämpningsområdet för lagstiftningen i fråga inte är begränsat till sökandens fall, dels att det inte är möjligt att med säkerhet bestämma vare sig antalet potentiella mottagare av stödet eller vilka dessa är.

57 Kommissionen har vidare framhållit att det omtvistade beslutet, genom att förbjuda tillämpningen av en allmän lagstiftning, i förhållande till de potentiella mottagarna av stödet utgör en åtgärd med allmän giltighet som är tillämplig på objektivt bestämda situationer och medför rättsverkningar för en allmänt och abstrakt angiven personkrets. Beslutet i fråga berör endast sökandebolaget i dess objektiva egenskap av investerare inom det område som omfattas av stödet, på samma sätt som varje annan ekonomisk aktör som faktiskt eller potentiellt befinner sig i samma situation (domarna i de ovannämnda målen Piraiki-Patraiki m.fl. mot kommissionen, punkt 14, Spijker mot kommissionen, punkt 9, och Kahn Scheepvaart mot kommissionen, punkt 41).

58 Kommissionen har bestridit relevansen av de omständigheter som sökandebolaget har åberopat till stöd för påståendet att bolaget är direkt berört av det omtvistade beslutet.

59 Sökandebolaget har hävdat att det enbart söker få beslutet i fråga ogiltigförklarat i den mån som kommissionen i bolagets fall inte godkänner att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag tillämpas. Kommissionen har gjort gällande att detta argument inte kan godtas.

60 För det första har det inte alls fastställts att denna bestämmelse var speciellt avsedd för sökandens fall. I ett meddelande av den 23 juni 1998 från den tyska regeringen till kommissionen anges att investeringspremien skulle återbetalas i över 100 fall, vilket i själva verket bevisar motsatsen. Dessutom finns ett obestämt antal potentiella stödmottagare i den andra gruppen. De skäl som ligger till grund för att anta ett allmänt stödprogram är i vart fall inte relevanta för att bedöma om en sökande har talerätt.

61 För det andra har kommissionen gjort gällande att det omtvistade beslutet inte kan anses innehålla något avsnitt som särskilt rör sökanden. Kommissionen har framhållit att den inte kunde göra en sådan distinktion eftersom anmälan av den 19 december 1995 enbart avsåg ett allmänt stödprogram, enligt vilket alla företag som uppfyllde vissa objektivt bestämda villkor kunde få stöd. Programmet hade för övrigt redan trätt i kraft vid detta datum. Den tyska regeringens yttrande av den 9 september 1996 kan således inte betraktas som en anmälan om ett särskilt stöd till sökanden. I yttrandet bekräftas tvärtom att förlängningen av den tidsfrist inom vilken företag får göra anspråk på investeringspremien inte genomfördes enbart till förmån för sökanden. Projekt Leuna 2000 nämndes endast som exempel i yttrandet. Även om den tyska regeringen avsåg att genomföra förlängningen enbart till förmån för sökanden skulle detta sakna betydelse. Huruvida en åtgärd utgör ett särskilt stöd eller ett allmänt stödprogram skall enligt kommissionen avgöras enligt objektiva kriterier och inte genom en subjektiv bedömning av den myndighet som anmälde stödet. Kommissionen har slutligen gjort gällande att det skulle ha varit möjligt för den tyska regeringen att återkalla sin ursprungliga anmälan och anmäla ett särskilt stöd till kommissionen, till förmån för sökanden.

62 För det tredje har kommissionen bestridit påståendet att den inte hade någon principiell invändning, mot bakgrund av de gemenskapsrättsliga bestämmelserna om statligt stöd, mot att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag tillämpades i sökandens fall.

63 Vidare har kommissionen erinrat om att det var oklart hur många fall som berördes av förlängningen av den tidsfrist inom vilken företag fick göra anspråk på investeringspremien. Kommissionen har tillagt att det i vart fall följer av fast rättspraxis att "en rättsakts normativa karaktär inte kan sättas i fråga på grund av möjligheten att fastställa antalet rättssubjekt som vid ett givet tillfälle berörs av rättsakten, eller till och med deras identitet, om det framgår att den är tillämplig i objektiva rättsliga eller faktiska situationer som anges i rättsakten och som har samband med dess syfte" (domen i det ovannämnda målet Spijker mot kommissionen, punkt 10).

64 Kommissionen har därutöver anfört att omständigheten att sökandebolaget deltog i det administrativa förfarandet och att bolaget nämns vid namn i det omtvistade beslutet inte medför att bolaget får talerätt. Kommissionen har till att börja med bestridit att de rättsfall som sökanden har åberopat är relevanta. Fyra av de fem nämnda rättsfallen rör förfaranden och bestämmelser om antidumpning, vilket är någonting helt annat än vad förevarande mål handlar om. De principer som fastställdes i det femte åberopade rättsfallet, det vill säga domstolens dom av den 28 januari 1986 i mål 169/84, Cofaz m.fl. mot kommissionen (REG 1986, s. 391, svensk specialutgåva, volym 8, s. 421), punkt 21, är inte tillämpliga i förevarande mål eftersom sökandebolaget inte ingav något klagomål som ledde till att det administrativa förfarandet inleddes och eftersom bolagets yttranden inte påverkade förfarandets förlopp. Kommissionen har tillagt att enbart den omständigheten att sökandebolaget har ingivit yttranden under det administrativa förfarandet eller att bolaget eventuellt skulle kunna anses vara en berörd part i den mening som avses i artikel 93.2 i fördraget dock inte kan anses tillräcklig för att försätta bolaget i en ställning som motsvarar den som gäller för den person som beslutet är riktat till (domen i det ovannämnda målet Kahn Scheepvaart mot kommissionen, punkt 42, och förstainstansrättens beslut av den 18 februari 1998 i mål T-189/97, Comité d'entreprise de la Société française de production m.fl. mot kommissionen, REG 1998, s. II-335, punkterna 42 och 44). Kommissionen har vidare framhållit att sökanden enbart nämndes vid namn i punkterna II och III i skälen till det omtvistade beslutet för att återge argumenten från den tyska regeringen, som hade åberopat bolagets svårigheter för att rättfärdiga stödprogrammet.

65 Sökandebolaget har gjort gällande att det berörs av det omtvistade beslutet på grund av vissa egenskaper som är utmärkande för bolaget eller på grund av en faktisk situation som särskiljer det i förhållande till alla andra personer.

66 Sökandebolaget har för det första framhållit att det omtvistade beslutet endast ifrågasätts i den mån kommissionen genom beslutet inte bifaller den tyska regeringens ansökan om att godkänna att ändringen av InvZulG tillämpas i bolagets fall. Omständigheten att det genom den nämnda lagen upprättas ett allmänt stödprogram och att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag medför ändringar av ett sådant program saknar följaktligen betydelse.

67 Sökanden har anfört att den tyska regeringens anmälan hade två föremål, dels ett allmänt stödprogram, dels ett särskilt stöd till sökanden. Enligt sökanden ingav den tyska regeringen den andra delen av anmälan inom ramen för sitt yttrande av den 9 september 1996, sedan det hade visat sig att kommissionen hade vissa invändningar mot 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag. Detta yttrande medförde följaktligen ändringar av den ursprungliga anmälan av den 19 december 1995.

68 Enligt sökandebolaget hade de tyska myndigheterna antagit den sistnämnda bestämmelsen särskilt med avseende på sökanden. Delstaten Sachsen-Anhalt tog initiativet att ansöka om en ändring av InvZulG när det visade sig att projekt Leuna 2000 inte skulle kunna slutföras före utgången av år 1996, till följd av omständigheter som sökanden inte rådde över. Sökandebolaget har gjort gällande att den federala finansministern i september 1996 uppgav att bolaget, såvitt han visste, var det enda företag som skulle kunna dra fördel av förlängningen i 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag. Att även andra företag kunde gynnas av denna förlängning visade sig enligt sökanden inte förrän senare.

69 Sökanden har för övrigt gjort gällande att kommissionen inte hade någon principiell invändning vad avser huruvida tillämpningen av 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag var förenlig med den gemensamma marknaden i sökandens fall. Sökanden har påpekat att kommissionen — genom sitt beslut av den 30 juni 1993 — redan hade godkänt stödet på 360 miljoner DEM till sökandens investeringsprojekt.

70 Sökanden har slutligen gjort gällande att kommissionen inte kan hävda att det skulle vara oförenligt med tysk konstitutionell rätt att en federal lag endast är avsedd att tillämpas i ett enskilt fall. Även om ett stöd inrättas genom lag finns det inget som hindrar att kommissionen, mot bakgrund av de gemenskapsrättsliga bestämmelserna om statligt stöd, enbart godkänner att den nämnda lagen tillämpas i ett bestämt fall och förbjuder att så sker i övriga fall.

71 Sökanden har vidare gjort gällande att antalet företag som kan dra fördel av den förlängning som föreskrivs i 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag är objektivt begränsat och möjligt att fastställa. De enda som berörs av denna åtgärd är faktiskt de företag som hade påbörjat genomförandet av ett investeringsprojekt under perioden 1 januari 1993—30 juni 1994 och som hade inkommit med en första ansökan om investeringspremie till de tyska myndigheterna före den 30 september 1995 (se nedan punkt 89). Sökandebolaget har vidhållit att, såvitt var känt då det omtvistade beslutet antogs, det var det enda företag som gynnades av denna förlängning. Det saknar relevans att det framgår av meddelandet från den tyska regeringen av den 23 juni 1998 att fler än 100 företag gynnades av den nämnda förlängningen, eftersom meddelandet lämnades efter det att det omtvistade beslutet hade antagits. Krav på återbetalning av investeringspremien framställdes dessutom enbart i 62 fall och det är oklart om alla dessa fall avsåg investeringspremier som beviljats med stöd av 3 § tredje stycket InvZulG.

72 Sökandebolaget har också gjort gällande att det nämns vid namn på flera ställen i det omtvistade beslutet, att den speciella situation som bolaget befann sig i påverkade det administrativa förfarandets förlopp, och att Elf deltog aktivt i detta förfarande och inkom med flera yttranden. Till stöd för sina argument har sökanden åberopat flera av domstolens domar rörande antidumpning (dom av den 21 februari 1984 i de förenade målen 239/82 och 275/82, Allied Corporation m.fl. mot kommissionen, REG 1984, s. 1005, svensk specialutgåva, volym 7, s. 519, av den 20 mars 1985 i mål 264/82, Timex mot rådet och kommissionen, REG 1985, s. 849, svensk specialutgåva, volym 8, s 117, av den 14 mars 1990 i de förenade målen C-133/87 och C-150/87, Nashua Corporation m.fl. mot kommissionen och rådet, REG 1990, s. I-719, och av den 16 maj 1991 i mål C-358/89, Extramet Industrie mot rådet, REG 1991, s. I-2501) samt domen i det

ovannämnda målet Cofaz m.fl. mot kommissionen, i vilken domstolen fastställde att ledning bör sökas i rättspraxis på området för antidumpning vid bedömningen av om en sökande har rätt att väcka talan om ogiltigförklaring på området för statligt stöd. Sökanden har tillagt att den sistnämnda domen inte kan tolkas på så sätt att de företag som inte kan visa att de befinner sig i samma situation som företaget i den nämnda domen aldrig skulle kunna anses vara personligen berörda i den mening som avses i artikel 173 i fördraget (förstainstansrättens dom av den 27 april 1995 i mål T-435/93, ASPEC m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-1281, punkt 64, och av den 5 november 1997 i mål T-149/95, Ducros mot kommissionen, REG 1997, s. II-2031, punkt 34). Omständigheten att sökanden inte ingav något klagomål som ledde till att det administrativa förfarandet inleddes är således inte avgörande i förevarande fall.

Förstainstansrättens bedömning

73 Eftersom det omtvistade beslutet riktades till Förbundsrepubliken Tyskland kommer förstainstansrätten för det andra att pröva om det omtvistade beslutet personligen berör sökanden (se ovan punkt 46).

74 Förstainstansrätten kan till att börja med inte godta sökandens argument att den tyska regeringens anmälan till kommissionen beträffande 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag inte bara avsåg ett allmänt stödprogram, utan även ett särskilt stöd till sökanden, och att det omtvistade beslutet följaktligen hade två föremål (se ovan punkterna 66 och 67). Genom sin anmälan av den 19 december 1995 (se ovan punkt 6) anmälde den tyska regeringen en bestämmelse om ändring av artikel 3 i InvZulG varigenom det upprättats ett allmänt stödprogram. Sökanden har medgivit detta. Denna anmälan kom inte att ändras av den tyska regeringen. Det är inte möjligt att tolka den nämnda regeringens yttrande av den 9 september 1996 på så sätt att det avsåg eller resulterade i en kompletterande anmälan avseende ett särskilt stöd till sökanden. Det framgår nämligen klart att den tyska regeringen även i detta yttrande ansökte om godkännande av det stödprogram som anmäldes i december 1995, men att den försökte visa att programmet i praktiken enbart medförde konsekvenser som gynnade sökanden.

75 Förstainstansrätten erinrar vidare om att det följer av fast rättspraxis att andra personer än dem som ett beslut är riktat till kan göra anspråk på att vara personligen berörda endast om beslutet angår dem på grund av vissa egenskaper som är utmärkande för dem eller på grund av en faktisk situation som särskiljer dem i förhållande till alla andra personer och därigenom försätter dem i en ställning som motsvarar den som gäller för en person som ett beslut är riktat till (domstolens domar i de ovannämnda målen Plaumann mot kommissionen, s. 223, och Cofaz m.fl. mot kommissionen, punkt 22, samt förstainstansrättens dom av den 22 oktober 1996 i mål T-266/94, Skibsvaerftsforeningen m.fl. mot kommissionen, REG 1996, s. II-1399, punkt 44, av den 15 december 1999 i de förenade målen T-132/96 och T-143/96, Freistaat Sachsen m.fl. mot kommissionen, REG 1999, s. II-3663, punkt 83, och av den 21 mars 2001 i mål T-69/96, Hamburger Hafen- und Lagerhaus m.fl. mot kommissionen, REG 2001, s. II-1037, punkt 35).

76 I förevarande fall framgår det av handlingarna i målet — och det är ostridigt mellan parterna — att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag utgör en skatterättslig bestämmelse med allmän giltighet.

77 Eftersom det omtvistade beslutet i allmänna ordalag förbjuder att en sådan bestämmelse tillämpas, ter sig detta beslut, även om det är riktat till en medlemsstat, i förhållande till dem som potentiellt gynnas av denna bestämmelse, som en åtgärd med allmän giltighet som är tillämplig på objektivt bestämda situationer och medför rättsverkningar för en allmänt och abstrakt angiven personkrets (förstainstansrättens beslut av den 11 februari 1999 i mål T-86/96, Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen och Hapag-Lloyd mot kommissionen, REG 1999, s. II-179, punkt 45). Rätten erinrar om att sökanden har medgivit att andra investerare kunde dra fördel av förlängningen av den tidsfrist inom vilken företag fick göra anspråk på investeringspremien (se ovan punkt 68) och att det till följd av det omtvistade beslutet fordrades att investeringspremien återkrävdes i ett antal fall (se ovan punkt 71).

78 Trots dessa omständigheter kan det emellertid inte anses att det omtvistade beslutet endast berör sökandebolaget till följd av bolagets objektiva egenskap av potentiell mottagare av det nämnda stödet, på samma sätt som varje annan

ekonomisk aktör som faktiskt eller potentiellt befinner sig i samma situation (domstolens dom i det ovannämnda målet Piraiki-Patraiki m.fl. mot kommissionen, punkt 14, och av den 2 februari 1988 i de förenade målen 67/85, 68/85 och 70/85, Van der Kooy m.fl. mot kommissionen, REG 1988, s. 219, punkt 15; svensk specialutgåva, volym 9, s. 305). Ett antal omständigheter försätter nämligen sökandebolaget i en faktisk situation som särskiljer det i förhållande till alla andra aktörer.

79 Inledningsvis skall konstateras att det inte råder någon tvekan om att sökandens investeringsprojekt berättigade till investeringspremien, och att kommissionen genom sitt beslut av den 30 juni 1993 uttryckligen hade fastställt att ett antal stöd som hade beviljats för detta projekt — varibland ett stöd på 360 miljoner DEM i investeringspremie — var förenliga med den gemensamma marknaden. Det är ostridigt mellan parterna att det nämnda projektet, på grund av oförutsedda omständigheter som sökanden inte rådde över, inte hade kunnat genomföras fullt ut före den 1 januari 1997, vilket fordrades enligt 3 § tredje stycket InvZulG i 1993 års version. Det har även fastställts att sökandens investeringsprojekt inte ändrades på något sätt, vare sig vad gäller art eller omfattning, under den förlängningperiod på två år som infördes genom 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag. Det har även klarlagts att denna förlängning gjorde det möjligt för sökanden att erhålla investeringspremien utan att det skedde minsta förändring vad avser omfattningen av de olika stöd som hade beviljats.

80 Det kan vidare konstateras att det framgår av handlingarna i målet, och särskilt av det omtvistade beslutet (se punkt III i skälen), att skälet till att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag antogs var den speciella situation som sökanden befann sig i, vilken har berörts ovan.

81 Under det administrativa förfarandet blev denna speciella situation inte bara föremål för skriftliga yttranden från den tyska regeringen och sökandens moderbolag, utan även för fördjupade diskussioner mellan denna regering och kommissionen.

82 Den tyska regeringen föreslog dessutom kommissionen att regeringen endast skulle tillämpa 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag beträffande sökanden och att alla eventuella övriga tillämpningar av bestämmelsen skulle anmälas särskilt. I det omtvistade beslutet prövade kommissionen uttryckligen detta förslag och angav skälen för att det inte kunde godtas.

83 Det är följaktligen uppenbart, i motsats till vad kommissionen låtit förstå i sina inlagor, att sökandens fall inte enbart betraktades som ett exempel på ett stort industriprojekt som omfattades av stödprogrammet i fråga.

84 Vid läsning av det omtvistade beslutet verkar det slutligen som om kommissionen, som redan hade godkänt systemet med investeringspremien (se ovan punkt 3) och förklarat ett antal stöd som beviljats för projekt Leuna 2000 — varibland 360 miljoner DEM i investeringspremie — förenliga med den gemensamma marknaden (se ovan punkt 4), var beredd att hitta en lösning för sökandens fall. Det framgår av detta beslut, och av de uppgifter som kommissionen lämnade vid förhandlingen, att det som utgjorde hindret för en sådan lösning var att den tyska regeringen inte kunde garantera att förlängningen av den tidsfrist inom vilken företag fick göra anspråk på investeringspremien inte enbart skulle gynna sökanden. Att det påstods vara omöjligt att avskilja sökandens fall på nationell nivå vad avser tillämpningen av 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag var med andra ord en betydelsefull omständighet i det omtvistade beslutet.

85 Förstainstansrätten fastställer således att sökanden är personligen berörd av det omtvistade beslutet. Talan skall därmed upptas till sakprövning.

Prövning i sak

86 Sökanden har anfört flera grunder till stöd för sin talan. Grunderna kan grupperas enligt följande. För det första har det gjorts gällande att artikel 92.2 c i fördraget har åsidosatts och att motiveringen varit otillräcklig. För det andra har det gjorts gällande att artikel 92.3 i fördraget har åsidosatts. För det tredje har det gjorts gällande att proportionalitetsprincipen har åsidosatts. För det fjärde har det gjorts gällande att artikel 93.1 i fördraget har åsidosatts. Slutligen och för det femte har det gjorts gällande att motiveringen varit otillräcklig. Trots att den andra grunden rubricerats som om den enbart avser artikel 92.3 i fördraget, är syftet med sökandens argumentation i själva verket att mer allmänt styrka att artikel 92 i fördraget har åsidosatts. Denna grund bör således omformuleras så att den avser ett åsidosättande av artikel 92 i fördraget.

87 Rätten skall till att börja med pröva den andra och den tredje grunden.

Den andra och den tredje grunden — åsidosättande av artikel 92 i fördraget och av proportionalitetsprincipen

Parternas argument

88 Vad avser grunden att artikel 92 i fördraget har åsidosatts har sökanden för det första kritiserat kommissionen för att ha betecknat förlängningen av den tidsfrist inom vilken företag fick göra anspråk på investeringspremien som ytterligare ett statligt stöd. Följden av denna förlängning var faktiskt endast att de rättigheter

som riskerade att försvinna på grund av förseningar med att slutföra särskilt invecklade investeringsprojekt bevarades.

89 Sökanden har även gjort gällande att kretsen av personer som eventuellt kunde gynnas av 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag redan hade fastställts då bestämmelsen antogs, vilket innebär att förlängningen inte skulle ha kunnat gynna de investerare som inte var berättigade till investeringspremien enligt InvZulG i 1993 års version. Sökanden har i detta hänseende anfört att enligt 6 § första stycket InvZulG skall en ansökan om investeringspremie lämnas in före den 30 september det kalenderår som följer på det beskattningsår under vilket investeringarna genomfördes fullt ut, delbetalningar erlades eller en del av byggnadskostnaderna bestreds. Sökanden har vidare framhållit att eftersom det krävdes att stödmottagaren hade påbörjat sina investeringsprojekt före den 1 juli 1994, måste han redan ha beställt eller genomfört vissa tjänster vid detta datum och följaktligen erlagt delbetalningar eller bestridit vissa byggnadskostnader under år 1994. Enligt sökanden måste stödmottagaren således ha lämnat in sin ansökan om investeringspremie före den 30 september 1995. Sökanden gjorde vid förhandlingen gällande att om en investerare bestämde sig för att inte ansöka om investeringspremie för ett visst år före den 30 september påföljande år, kan han inte göra det därefter. Sökanden medgav däremot att en investerare, som hade börjat genomföra sitt projekt inom den fastställda fristen och som inte hade ansökt om investeringspremien före den 30 september 1995 för investeringar som gjorts under 1994, med stöd av InvZulG i ändrad lydelse teoretiskt sett skulle ha kunnat erhålla en investeringspremie exempelvis för arbeten som genomförts under år 1997, förutsatt att han hade ansökt om detta före den 30 september 1998.

90 Sökandebolaget har slutligen gjort gällande att ändringen av InvZulG i vart fall inte resulterade i något ytterligare stöd till bolaget.

91 Sökanden har för det andra hävdat att kommissionen har åsidosatt artikel 92 i fördraget genom att anse att ett driftstöd inrättades genom förlängningen av den tidsfrist inom vilken företag fick göra anspråk på investeringspremien.

92 Det är uppenbart att investeringspremien uppvisar alla de kännetecken som utmärker ett investeringsstöd, såsom gemenskapsdomstolarna har definierat sådana i rättspraxis och kommissionen i sitt meddelande om metoden för tillämpning av fördragets artikel 92.3 a och 92.3 c på regionalstöd (EGT C 212, 1988, s. 2) och i sitt meddelande om regionala stödsystem (EGT C 31, 1979, s. 9). Ett sådant investeringsstöd — åtminstone inte stödet i sökandens fall — blir enligt sökanden inte ett driftstöd enbart på grund av förlängningen av den tidsfrist inom vilken investeringarna skulle vara gjorda. Sökandebolaget har betonat att denna förlängning inte resulterade i något ytterligare ekonomiskt stöd till bolaget och att bolaget var berättigat till investeringspremien med stöd av besluten av den 30 juni 1993 och av den 25 oktober 1994, oavsett vid vilket datum bolagets projekt slutfördes. Vad avser detta projekt har sökanden slutligen anfört att den nämnda förlängningen inte på något sätt påverkar den snedvridning av konkurrensen som investeringspremien eventuellt medför, vilken kommissionen i dessa beslut har förklarat förenlig med den gemensamma marknaden.

93 Sökanden har tillagt att kommissionen beskrev den tyska regeringens ståndpunkt felaktigt genom att i det omtvistade beslutet påstå att nämnda regering i sin anmälan av den 19 december 1995 hade uppgivit att förlängningen av den period under vilken investeringarna skulle vara gjorda var avsedd "som driftstöd för att öka det berörda företagets eget kapital".

94 Sökanden har för det tredje gjort gällande att kommissionen har åsidosatt artikel 92.3 a i fördraget genom att inte tillämpa denna bestämmelse med motiveringen att det inte var enbart ekonomin i östra Tyskland som gynnades av stödet. Sökanden har framhållit att investeringarna enligt 1 § andra stycket InvZulG skulle göras i de nya delstaterna, att investeringspremien skulle tillskjutas det egna kapitalet i de produktionsenheter som ligger där, och att förlängningen av den period under vilken investeringarna skulle vara gjorda saknar betydelse i detta hänseende. Sökanden har för övrigt hävdat att kommissionens argument att stödet skulle kunna användas för att finansiera verksamhet utanför de nya delstaterna saknar relevans. Enligt sökanden saknar det betydelse om ett företag, efter att ha avslutat ett investeringsprojekt och erhållit stöd härför, använder detta stöd inom en annan produktionsenhet.

95 Kommissionen har för det första vidhållit att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag införde ytterligare ett statligt stöd.

96 Kommissionen har till att börja med anfört att bestämmelsen gjorde det möjligt för företag som hade börjat genomföra ett investeringsprojekt under den föreskrivna perioden att utnyttja investeringspremien, trots att de då inte hade ansökt om investeringspremien, eftersom de visste att de inte skulle kunna slutföra projektet före den 1 januari 1997.

97 Kommissionen har bestridit sökandens tolkning av 6 § första stycket i InvZulG. Enligt kommissionen måste en ansökan om investeringspremien inte nödvändigtvis ha inlämnats före den 30 september 1995. Ett företag kan vänta med att ansöka om investeringspremien till den 30 september året efter det räkenskapsår under vilket investeringsprojektet slutfördes. Efter att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag hade antagits blev det enligt kommissionen följaktligen möjligt för en investerare som hade slutfört sitt projekt under år 1998 att vid detta tillfälle för första gången ansöka om en investeringspremie för åren 1994—1998.

98 Kommissionen har vidare gjort gällande att ändringen av InvZulG ledde till en uppmjukning av villkoren för att erhålla investeringspremien. Genom ändringen eliminerades framför allt risken, för de investerare som hade räknat med att få investeringspremien, att inte kunna genomföra projektet fullt ut inom den ursprungliga fristen.

99 Kommissionen har i sitt svaromål även påpekat att det fastställs i § 4 i InvZulG att basen vid beräkningen av investeringspremien är "summan av de förvärvs- och produktionskostnader som har bestridits under räkenskapsåret avseende de

stödberättigade investeringarna". Enligt kommissionen kunde ett företag därmed erhålla investeringspremien i fråga avseende kompletterande investeringar som det hade gjort under förlängningsperioden på två år.

100 Kommissionen har slutligen anfört att ändringen av InvZulG genom 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag i sig avsåg att "ändra stödåtgärder" i den mening som avses i artikel 93.3 i fördraget, vilket fordrade att kommissionen underrättades och fattade ett beslut.

101 Kommissionen har för det andra hänvisat till punkt IV i skälen till det omtvistade beslutet för att visa att förlängningen av den period under vilken investeringarna skulle vara gjorda utgör ett driftstöd.

102 Kommissionen har för det tredje gjort gällande att företag belägna utanför de stödberättigade områdena skulle ha kunnat gynnas av denna förlängning, eftersom den inte stimulerar till några ytterligare investeringar.

103 Vad avser grunden att proportionalitetsprincipen har åsidosatts har sökandebolaget invänt mot att kommissionen inte undantog sökandes fall i sin förklaring av att stödet var oförenligt med den gemensamma marknaden och mot att bolaget inte gavs dispens från skyldigheten att återbetala de stöd som beviljats med stöd av 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag.

104 Sökanden har till att börja med erinrat om att kommissionen i sitt beslut av den 30 juni 1993 redan hade godkänt ett antal stöd för projekt Leuna 2000, varibland stödet på 360 miljoner DEM i investeringspremie ingick. Huruvida dessa stöd var rättsenliga var inte på något avgörande sätt avhängigt omständig-

heten att arbetena skulle vara slutförda före den 31 december 1996. Sökanden har även erinrat om att kommissionen inte, mot bakgrund av de gemenskapsrättsliga bestämmelserna om statligt stöd, hade någon principiell invändning mot att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag tillämpades i sökandens fall.

105 Sökandebolaget har vidare anfört att det på flera ställen i det omtvistade beslutet hänvisas till den speciella situation som bolaget befann sig i, att den tyska regeringen hade förklarat att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag hade antagits med tanke på projekt Leuna 2000, och att de franska och tyska regeringarna, och även Elf, under det administrativa förfarandet hade klargjort att detta projekt uppvisade ett antal särdrag som särskilde projektet från andra företags projekt som kunde gynnas av den ovannämnda bestämmelsen. Sökandebolaget har erinrat om det förslag som den tyska regeringen lade fram till kommissionen under det administrativa förfarandet (se ovan punkt 81). Bolaget har även uppgivit att det genom en skrivelse av den 25 september 1997 tillställde kommissionen ett förslag till alternativ avfattning av beslutsdelen i det omtvistade beslutet som genom en allmän avfattning skulle ha gjort det möjligt att täcka in bolagets fall.

106 Sökanden har hävdat att kommissionen under dessa omständigheter inte enbart kunde göra en allmän och abstrakt bedömning av 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag, utan även borde ha fattat ett särskilt beslut vad avser sökandens fall. Enligt sökandebolaget har kommissionen fattat ett beslut som inte står i proportion till det mål som eftersträvas och ålagt bolaget en betydande ekonomisk börda i onödan genom att inte anta den tyska regeringens förslag och genom att anta en allmän förklaring om oförenlighet.

107 Sökandebolaget har gjort gällande att det inte fanns några förfaranderegler som hindrade kommissionen från att behandla bolagets fall separat. Bolaget har tillagt att den tyska regeringens förslag till lösning var rättsenligt och att det inte skulle ha givit upphov till några administrativa svårigheter. Enligt sökanden kunde kommissionen inte invända att det enligt tysk rätt inte var möjligt att anta en

federal lag enbart för sökandens fall. Antagandet av en individuell lag är endast otillåtet i det fall som avses i artikel 19 första stycket första meningen i den tyska grundlagen, nämligen för det fall lagen inskränker en grundläggande rättighet, och följaktligen tillåtet om lagen som i förevarande fall tillskapar en rättighet.

108 Kommissionen har bestridit att den har åsidosatt proportionalitetsprincipen.

109 Kommissionen har till att börja med påpekat att den tyska regeringen enbart anmälde ett allmänt stödprogram till kommissionen, vilket medförde att det av processuella skäl inte var möjligt för kommissionen att behandla bolagets fall separat. För det fall den nämnda regeringen hade velat att kommissionen samtidigt skulle ha uttalat sig om ett särskilt stöd till sökanden borde regeringen enligt kommissionen ha anmält ett sådant stöd separat till kommissionen, eller rent av ha omvandlat sin ursprungliga anmälan till en anmälan om ett enskilt stödprojekt.

110 Kommissionen har vidare bestridit att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag hade karaktären av en bestämmelse avsedd för en enskild. Kommissionen har anfört att den tyska regeringen för övrigt själv hade uppgivit att det av juridiska skäl inte var möjligt att utfärda en federal lag avsedd enbart för sökandens fall. Enligt kommissionen ankom det inte på den att kontrollera huruvida denna uppgift var riktig.

111 Vad för övrigt avser skälen till att den tyska regeringens förslag inte kunde godtas har kommissionen hänvisat till de tre sista styckena i punkt IV i skälen till det omtvistade beslutet. Kommissionen har betonat att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag redan hade trätt i kraft och att den var en allmän bestämmelse som därmed kunde åberopas av alla investerare som uppfyllde de objektiva villkoren.

112 Kommissionen har slutligen anfört att sökandens speciella situation inte motiverade att något undantag skulle göras i det omtvistade beslutet. Vad gäller sökandebolagets projekt har bolaget varken visat att förlängningen av den tidsfrist inom vilken investeringarna skulle vara gjorda uppmuntrade till att ytterligare investeringar gjordes i de stödberättigade områdena, eller att denna förlängning inte inrättade ett driftstöd.

Förstainstansrättens bedömning

113 Förstainstansrätten erinrar inledningsvis om att artikel 92 i fördraget syftar till att säkerställa att konkurrensen på den inre marknaden inte snedvrids (se artikel 3 g i EG-fördraget (nu artikel 3 g EG i ändrad lydelse)). Enligt artikel 92 i fördraget är statligt stöd oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning som det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

114 Det skall även påpekas att när kommissionen har en långtgående befogenhet att göra en skönsmässig bedömning, vilket är fallet vid tillämpning av artikel 92 i fördraget, kan inte gemenskapsdomstolarna, vid kontrollen av om denna befogenhet utövas på rättsenligt sätt, ersätta den behöriga myndighetens bedömning med sin egen utan skall begränsa sig till att pröva om den behöriga myndigheten har gjort en uppenbart oriktig bedömning eller har gjort sig skyldig till maktmissbruk (domstolens dom av den 14 januari 1997 i mål C-169/95, Spanien mot kommissionen, REG 1997, s. I-135, punkt 34, och av den 5 oktober 2000 i mål C-288/96, Tyskland mot kommissionen, REG 2000, s. I-8237, punkt 26).

115 Förstainstansrätten erinrar för övrigt om att det enligt proportionalitetsprincipen krävs att gemenskapsinstitutionernas rättsakter inte går utöver vad som är ändamålsenligt och nödvändigt för att uppnå det mål som eftersträvas, varvid

gäller att man när det finns flera ändamålsenliga åtgärder att välja mellan skall använda sig av den åtgärd som är minst betungande (domstolens dom av den 17 maj 1984 i mål 15/83, Denkavit Nederland, REG 1984, s. 2171, punkt 25, och förstainstansrättens dom av den 29 september 2000 i mål T-55/99, CETM mot kommissionen, REG 2000, s. II-3207, punkt 163).

116 Det kan slutligen konstateras att den omständigheten att kommissionen mottar en formell anmälan om ett stödprogram inte på något sätt hindrar att kommissionen, vid sidan av en allmän och abstrakt bedömning av detta program, undersöker dess tillämpning i ett enskilt visst fall. I det beslut som den fattar efter sin bedömning kan kommissionen också beteckna vissa fall av tillämpning av det anmälda stödprogrammet som stöd och andra inte, och den kan även förklara att enbart vissa fall är oförenliga med den gemensamma marknaden. Vid utövandet av sitt stora utrymme för skönsmässig bedömning kan kommissionen bland annat göra åtskillnad mellan mottagare av stöd från det anmälda stödprogrammet, beroende på vissa särdrag som de uppvisar eller villkor som de uppfyller (se exempelvis kommissionens beslut 2000/394/EG av den 25 november 1999 om stöd till företagen i Venedig och Chioggia enligt lag nr 30/1997 och lag nr 206/1995 avseende slopade eller minskade sociala avgifter (EGT L 150, s. 50)).

117 I förevarande fall kunde inte kommissionen enbart göra en allmän och abstrakt bedömning av 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag, utan måste även pröva sökandens enskilda fall. En sådan bedömning var inte bara nödvändig med hänsyn till de speciella omständigheterna i sökandens investeringsprojekt (se ovan punkt 79) — som kommissionen till fullo kände till — utan även på grund av att den tyska regeringen under det administrativa förfarandet framställde en uttrycklig begäran härom.

118 Kommissionen kan i detta hänseende inte invända att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag redan hade trätt i kraft och att den var en allmän bestämmelse som därmed kunde åberopas av alla investerare som uppfyllde de objektiva villkoren för tillämpning. Förbundsrepubliken Tyskland skulle i förekommande fall ha

varit förpliktad att anta de lagar och andra författningar som hade varit nödvändiga för att verkställa kommissionens beslut. Det skulle ha ankommit på denna stat att ta sig an eventuella svårigheter till följd av att stödprogrammet i fråga hade anmälts för sent.

119 Det är mot bakgrund av dessa principer och slutsatser som parternas argument skall prövas.

120 I det omtvistade beslutet ansåg kommissionen till att börja med att förlängningen genom 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag av den tidsfrist inom vilken företag fick göra anspråk på investeringspremien utgjorde ytterligare ett statligt stöd till företag som hade gjort investeringar i de nya delstaterna. Kommissionen konstaterade vidare att detta stöd inte stimulerade till ytterligare investeringar, varför det skulle betraktas som driftstöd för att öka de berörda företagens eget kapital. Kommissionen avvisade slutligen möjligheten att utnyttja undantaget i artikel 92.3 a i fördraget med motiveringen att driftstödet inte enbart skulle gynna ekonomin i de nya delstaterna. Enligt kommissionen skulle "[f]öretag som uppfyller villkoren... kunna upprätthålla driftsställen också på andra ställen och skulle därmed kunna använda stödet till att finansiera verksamhet utanför östra Tyskland".

121 Av handlingarna och de förklaringar som kommissionen lämnade vid förhandlingen framgår att kommissionen urskilde två grupper av potentiella mottagare av stödåtgärden i fråga för att komma fram till dessa slutsatser.

122 Den första gruppen består av de företag som hade bestämt sig för att genomföra ett investeringsprojekt i de nya delstaterna och därvid räknat med att erhålla

investeringspremien, och som börjat genomföra sitt projekt under perioden 1 januari 1993—30 juni 1994 samt i tid ansökt om delutbetalningar av premien, men som, tvärtemot sina ursprungliga avsikter, inte hade kunnat slutföra projektet före den 1 januari 1997. I det omtvistade beslutet framhöll kommissionen att "[f]öretag som har fattat investeringsbeslut med tanke på investeringspremien på 8 % utan att reservera en viss tid för investeringsbetingade risker, har godtagit ett investeringsstöd som potentiellt kan bli lägre än om de hade uppfyllt villkoren i 1993 års lag om investeringspremier, och har trots dessa risker ansett att deras investering är lönsam". Kommissionen tillade att "[f]örlängningen av tidsfristen leder inte till ytterligare investeringar och skulle knappast ha någon inverkan på slutförandet av investeringar som redan har inletts". Efter att förstainstansrätten vid förhandlingen hade uppmanat kommissionen att lämna närmare upplysningar, framhöll kommissionen att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag inrättade ett ytterligare statligt stöd till företagen i den första gruppen, eftersom den nämnda artikeln "eliminerade risken" för dessa företag att inte hinna slutföra sina investeringsprojekt inom den föreskrivna fristen.

123 Den andra gruppen består av företag som likaledes hade börjat genomföra ett investeringsprojekt i de nya delstaterna under perioden 1 januari 1993—30 juni 1994, men utan att ha ansökt om investeringspremien innan 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag antogs, eftersom de visste att de inte skulle kunna slutföra sitt investeringsprojekt före den 1 januari 1997. Kommissionen har gjort gällande att dessa företag till följd av den förlängning på två år som infördes genom denna bestämmelse därefter kunde göra anspråk på investeringspremien. Enligt kommissionen utgjorde detta inte ett incitament till ytterligare investeringar, utan en "slumpmässig vinst för företag som ursprungligen hade beräknat sin investering så att den hade varit lönsam också utan ett sådant stöd". Det skall erinras om att sökanden vid förhandlingen har medgivit att ett företag som hade börjat genomföra ett investeringsprojekt inom den fastställda fristen men inte ansökt om investeringspremien före det att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag antogs, efter att denna bestämmelse trätt i kraft, teoretiskt sett skulle ha kunnat erhålla investeringspremien för arbeten som slutförts under år 1997 genom att för

första gången ansöka härom före den 30 september 1998 (se ovan punkt 89). Sökanden har medgivit att den nämnda bestämmelsen därmed kunde ge upphov till en "slumpmässig vinst" för vissa företag.

124 Kommissionen har emellertid ansett att sökandebolaget tillhör den första gruppen. Det saknas således anledning för förstainstansrätten att uttala sig om huruvida den andra gruppen fastställdes på goda grunder eller om parternas olika tolkningar av § 6 första stycket InvZulG (se ovan punkterna 89 och 97).

125 Enligt förstainstansrätten är det uppenbart att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag varken införde ett ytterligare statligt stöd eller ett driftstöd i förhållande till sökanden.

126 Det framgår nämligen av handlingarna att sökandebolaget inte inledde projekt Leuna 2000 medvetet om risken för att det inte skulle kunna slutföra projektet före den 1 januari 1997, vilket var den dag som föreskrevs i 3 § tredje stycket InvZulG i 1993 års version. Bortsett från att sökandebolaget hade räknat med en viss tidsmarginal för att genomföra projektet — ursprungligen skulle det vara slutfört i juli 1996 — är det av vikt att framhålla att den försening som uppkom berodde på omständigheter som bolaget inte alls rådde över och som det inte nödvändigtvis borde ha förutsett då det fattade sitt beslut att investera. Det kan följaktligen inte antas att sökanden hade betraktat sitt investeringsprojekt som "lönsamt" även om investeringspremien inte skulle beviljas.

127 Kommissionen kunde inte heller dra slutsatsen att det fanns ytterligare statligt stöd till sökanden. Kommissionen kände nämligen redan från början till såväl art och omfattning av sökandebolagets investeringsprojekt som storleken på och antalet stöd som hade beviljats för projektet (se särskilt beslutet av den 30 juni

1993). Kommissionen kunde därmed enbart fastställa att dessa olika parametrar inte ändrades på något sätt till följd av förlängningen på två år av den tidsfrist inom vilken företag fick göra anspråk på investeringspremien.

128 Vad slutligen avser kommissionens argument — som bygger på metoden för att fastställa basen för beräkningen av investeringspremien — att den nämnda förlängningen gjorde det möjligt för ett företag att erhålla premien för investeringar som gjorts under den nya tvåårsperioden (se ovan punkt 99), framhåller förstainstansrätten att detta argument helt strider mot kommissionens påstående att förlängningen inte stimulerade till några ytterligare investeringar. Rätten erinrar dessutom om att genomförandet av ett investeringsprojekt enligt 3 § tredje stycket InvZulG (både i den ursprungliga och den ändrade versionen) skulle ha påbörjats (vilket innebär att projektets omfattning redan måste vara bestämd) under perioden 31 december 1992—1 juli 1994. Vad närmare beträffar sökandebolaget framgår det av handlingarna och av de förklaringar som bolaget lämnade vid förhandlingen att bolagets projekt, redan innan det hade börjat genomföras, hade fastlagts i detalj och varit föremål för fördjupade diskussioner såväl med de tyska myndigheterna som med kommissionen (se särskilt beslutet av den 30 juni 1993).

129 Även om det skulle förhålla sig så att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag införde ytterligare ett statligt stöd till sökanden var det oriktigt att förklara detta stöd oförenligt med den gemensamma marknaden i sökandens fall. Rätten erinrar i detta hänseende om att kommissionen inte enbart avstod från att invända mot systemet med investeringspremie, utan även uttryckligen förklarade ett antal stöd till projekt Leuna 2000 — varibland 360 miljoner DEM i investeringspremie — förenliga med den gemensamma marknaden med stöd av artikel 92.3 i fördraget. Rätten erinrar även om att enbart förlängningen av tidsfristen inom vilken investeringarna skulle vara gjorda inte kunde medföra ändringar av projektets art och omfattning eller av dessa stöds storlek och antal. Under dessa omständigheter saknades anledning för kommissionen att anta att den nämnda förlängningen skulle snedvrida eller riskera att snedvrida konkurrensen på så sätt att den skulle anses oförenlig med den gemensamma marknaden, åtminstone inte i större utsträckning än projekt Leuna 2000 såsom det först anmäldes.

130 Av vad som anförts ovan följer att kommissionen i sökandens fall borde ha ansett att 18 § punkt 1 i 1996 års skattelag inte införde ett ytterligare statligt stöd, eller i vart fall att det ytterligare stöd som hade införts var förenligt med den gemensamma marknaden.

131 Genom att underlåta att göra detta och i stället anse att denna bestämmelse i samtliga fall införde ytterligare ett statligt stöd och förklara detta stöd oförenligt med den gemensamma marknaden samt kräva att bestämmelsen upphävdes, har kommissionen åsidosatt såväl artikel 92 i fördraget som proportionalitetsprincipen.

132 Härav följer att talan skall bifallas på den andra och den tredje grunden. Det omtvistade beslutet skall ogiltigförklaras i den mån det rör sökanden. Förstainstansrätten behöver därmed varken pröva de övriga argument som sökandebolaget har anfört till stöd för de nämnda grunderna eller de andra grunder som bolaget har åberopat.

Rättegångskostnader

133 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Sökanden har yrkat att kommissionen skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom kommissionen har tappat målet, skall sökandenas yrkande bifallas.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(femte avdelningen i utökad sammansättning)

följande dom:

1) **Kommissionens beslut 98/194/EG av den 1 oktober 1997 om att förlänga giltighetstiden för investeringspremien på 8 procent vid investeringar i de nya tyska delstaterna genom 1996 års skattelag ogiltigförklaras i den mån det rör sökanden.**

2) **Kommissionen skall bära sin rättegångskostnad och ersätta sökandens rättegångskostnad.**

Lindh García-Valdecasas Cooke

Vilaras Forwood

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 22 november 2001.

H. Jung

Justitiesekreterare

J. D. Cooke

Ordförande